

SADRŽAJ

SISTEMI NEZAVISNIH ČESTICA U VANJSKOM POTENCIJALU

Svođenje N-čestičnog problema na N 1-čestičnih

**Uvjeti, separacija Schrodingerove jednačbe, produktna valna funkcija
Simetrija sistema identičnih čestica, bozoni i fermioni**

Rješavanje 1-čestične Schrodingerove jednačbe - načelno

Stacionarna rješenja

Separacija varijabla – veza simetrije, kvantnih brojeva i očuvanih veličina

Primjeri potencijala i odabir koordinatnog sustava

Vrste rješenja prema rubnim uvjetima, veza rubnih uvjeta i spektra energija

Lokalizirana, delokalizirana stanja i rezonancije

Informacije

Srednje vrijednosti fizikalnih veličina, prijelazne vjerojatnosti

Vjerojatnosti raspršenja

Lokalna gustoća stanja, lokalna gustoća, gustoća stanja

Rješavanje 1-čestične Schrodingerove jednačbe

Egzaktno analitičko rješavanje - **primjeri**

Primjeri: rješenja za neke potencijale jednostavnih simetrija

Numeričko rješavanje – **primjeri**

METODA DRUGE KVANTIZACIJE

Diracove oznake

N-reprezentacija, kvantizacija harmoničkog oscilatora

Operatori stvaranja i poništavanja kvanata, komutacijska pravila, operator broja čestica, hamiltonijan

Prikaz stanja pomoću operatora, vakuum

Stanja više oscilatora, simetrija, veza s bozonima, komutatori

Fermioni, antikomutatori, Paulijev princip

Matrični elementi operatora a , a^+ , x , p u n -stanjima

Vremenska ovisnost operatora $a(t)$, $a^+(t)$, $x(t)$, $p(t)$

Operatori polja, definicija, komutatori

Veza operatora polja i operatora stvaranja/poništanja kvantnih stanja

Prikaz fizikalnih veličina u 2. kvantizaciji, gustoća, struja

Operator kinetičke energije, 1-čest i 2-čest interakcije, fermion-fermion, bozon-bozon

Primjeri: kulonska interakcija, elektron-elektromagnetsko polje

Izvod valnih funkcija HO pomoću operatora stvaranja

Osnovno stanje HO i minimalni valni paket

Koherentna stanja

Dijagonalizacija tjeranog HO pomoću kanonske transformacija

Energija osnovnog stanja, koherentna stanja, razvoj po n-stanjima

Operator pomaka

Svojstva koherentnih stanja

Veza sa stanjima elektromagnetskog polja (laser)

Izvod vremenske ovisnosti valne funkcije koherentnog stanja HO iz početnog uvjeta

Oscilacije gustoće - položaja

Stisnuta stanja (squeezed states)

Definicija valne funkcije stisnutog stanja HO pomoću početnog uvjeta

Oscilacije gustoće - položaja i širine

Stisnuta stanja i relacije neodređenosti

APROKSIMATIVNE METODE

Stacionarni račun smetnje

Popravka energije 1. i 2. reda, popravka valne funkcije 1. reda

Nedegenerirani i degenerirani slučajevi

Uklanjanje degeneracije, smisao postupka i značenje rezultata

Primjeri

Varijacijski račun

Teorem o energiji osnovnog stanja

Postupak rješavanja problema, izbor probne funkcije i njezino značenje

Problem konvergencije rješenja

Primjeri

Poluklasična WKB metoda

Valna funkcija i faza, Schrodingerova jednačba za fazu valne funkcije

Razvoj faze po Planckovoj konstanti i rješenja za valnu funkciju do 1. reda

Valna funkcija u klasično «dozvoljenom» i «zabranjenom» području

Uvjeti primjenljivosti, obratišta

Određivanje energije vezanih stanja pomoću integrala promjene faze

- beskonačni potencijalni zidovi, stojni valovi
- općeniti slučaj, prodiranje vala u «zabranjeno» područje

- jedna beskonačna i jedna konačna barijera

Primjeri

TUNELIRANJE

Jednostruko tuneliranje, WKB, delokalizirano – delokalizirano, koeficijenti refleksije i transmisije

Pravokutna potencijalna barijera - usporedba WKB i točnog rješenja (oscilacije...)

Primjeri tuneliranja u fizici i primjena WKB

Matrica tuneliranja M i raspršenja S

Opis tuneliranja pomoću matrice tuneliranja M, račun matričnih elemenata za pravokutnu barijeru

Veza M i S matrice

Svojstva M i S matrica zbog svojstava potencijala (realnost, simetrija,..)

Višestruko tuneliranje pomoću M matrice: 2 pravokutne barijere

Koherentno i sekvencijalno tuneliranje, rezonancije, analiza numeričkog primjera

*Potencijalna jama: energije vezanih stanja i koeficijenti transmisije pomoću elemenata M matrice

Raspad vezanog stanja: Tuneliranje lokalizirano – delokalizirano, aproksimacije, poluvrijeme raspada, ireverzibilnost

Primjer: alfa-raspad

Tuneliranje između vezanih stanja

- **simetrični sistemi: stacionarna i nestacionarna stanja, oscilacije – reverzibilnost**
- **primjer**
- **asimetrični sistemi: «raspad» stanja, ireverzibilnost**

FERMION – BOZON INTERAKCIJA (renormalizacija energije i mase čestice)

Hamiltonijan interakcije

Slaba interakcija – 2. red računa smetnje za mobilnu česticu

Realni i virtuelni procesi – promjena energije i vjerojatnost raspada stanja

Kompleksna energija - interpretacija

Razvoj za male brzine – promjena energije i efektivne mase

Primjena – polaron, elektron -LO fonon interakcija

Promjena energije, kritični valni vektor, emisija realnih bozona

Izbjegavanje divergencije- samosuglasno rješenje – Brillouin-Wignerov račun smetnje

Lokalizirana čestica – egzaktno rješenje – kanonska transformacija

Određivanje koeficijenata i eliminacija člana interakcije

Pomak energije osnovnog stanja, *spektar

*Pokretna «teška» čestica, rješenje kanonskom transformacijom

Određivanje koeficijenata i eliminacija člana interakcije

*IREVERZIBILNOST (FANO, ANDERSON, FRIEDEL)

Hamiltonijan interakcije lokaliziranog stanja i kontinuuma stanja (spremnik)

Jednadžba gibanja za operatore stvaranja i poništavanja

Spektar lokalizirane čestice u interakciji s kontinuumom

Aproksimacije koje daju ireverzibilno rješenje

Rezonantni oblik spektra, značenje kompleksne energije

DINAMIČKI POTENCIJALI – VREMENSKI RAČUN SMETNJE

Dinamički potencijali – adijabatski, neadijabatski

Vremenski ovisni račun smetnje

Elastični i neelastični prijelazi

Amplituda prijelaza, vjerojatnost prijelaza, vjerojatnost prijelaza u jedinici vremena

Fermijevo zlatno pravilo

U matrica/operator vremenskog pomaka, Dysonov razvoj

Procesi 1. i 2. reda

Procesi 1. reda: primjeri - absorpcija i (stimulirana) emisija, princip detaljne ravnoteže, fotoemisija

*Procesi 1. i 2. reda: međustanja, interferencija između kanala, Fano (anti)rezonancije